

ESPAIS VERDS. ABRIL DE 2023

FORESTALS

OM

Escolítids (*Scolytus* sp.) i **galeruca** (*Xanthogaleruca luteola*)

Per controlar els escolítids dels oms, principals transmissors de la grafiosi, cal aplicar un tractament mullant bé els troncs i les branques dels arbres amb alfa cipermetrina. Aquest producte, aplicat a la capçada de l'om, controla també els freqüents atacs dels adults de galeruca que surten dels refugis hivernals i afecten de manera característica la fulla.

A la zona litoral i prelitoral, durant el mes d'abril, una vegada els oms han brotat, és el moment adequat per fer una aplicació.

PINS

Caparreta del pi marítim (*Matsucoccus feytaudi*)

És una caparreta que afecta únicament el *Pi pinastre*. En el mes d'abril, les femelles ja han fet la posta dels ous i en alguns casos aquests ous ja han eclosionat i se'n poden començar a veure les primeres larves mòbils. És per aquest motiu que durant els mesos de març, abril i maig es recomana no realitzar feines a bosc, ja que augmentem la possibilitat de dispersió de la plaga.

Els arbres afectats per aquesta plaga es debiliten i poden ser atacats per altres insectes, com ara els perforadors *Ips sexdentatus*, *Pissodes notatus* o *Tomicus destruens*.

Femelles de *M. feytaudi* amb la posta d'ous

Masclle de *M. feytaudi*

Perforador del pi (*Ips acuminatus*)

És un coleòpter que ataca principalment el pi roig (*Pinus sylvestris*), tot i que també pot afectar *Pinus nigra*, *Pinus uncinata* i *Picea abies*.

Durant els mesos d'abril i maig, els adults hivernants abandonen els seus refugis per colonitzar nous arbres; generalment, només afecten arbres debilitats; tot i això, quan les poblacions d'aquest insecte són molt grans, poden atacar també arbres sans.

Aquest coleòpter infesta generalment en forma de rodals, i constitueix els característics “focus”.

Mesures culturals: no deixeu al bosc tronc ni branques de més de 6 cm de diàmetre i tal·leu, tritureu, escorceu o tracteu els arbres amb un grau important d'atac abans que els insectes els abandonin.

Col·loqueu punts-esquer entre els mesos d'abril i setembre, que són els mesos d'aparellament. També podeu emprar trampes de feromones, que són molt eficaces per controlar aquesta espècie.

Processionària del pi (*Thaumetopoea pityocampa*)

Aquest mes, tot i que podem veure encara bosses als pins, pràcticament haurà finalitzat l'enterrament de les erugues.

Perforadors dels brots (*Tomicus destruens*)

Aquests coleòpters es localitzen a les zones costaneres i poden atacar qualsevol espècie de pi. Tenen preferència pels arbres debilitats i dirigeixen l'atac a les branques gruixudes i el tronc. Generalment, només afecten arbres debilitats a causa de vegetar en sòls dèbils o en condicions meteorològiques adverses o que presenten ferides. Tot i això, quan les poblacions d'aquest insecte són molt grans, poden atacar també arbres sans.

En el mes d'abril, emergeix una nova generació d'adults que inicia els atacs als branquillons. Aquests atacs es mantindran fins al setembre i són de poca importància.

Mesures culturals: no deixeu al bosc tronc ni branques de més de 10 cm de diàmetre i tal·leu, tritureu, escorceu o tracteu els arbres amb un grau important d'atac abans que els insectes els abandonin.

Col·loqueu punts-esquer des de mitjan setembre a finals de març, que són els mesos d'aparellament. També podeu emprar trampes de feromones, tot i que no asseguren el control d'aquesta plaga.

Limàntria dels pins (*Lymantria monacha*)

És un lepidòpter que afecta principalment espècies dels gèneres *Pinus*, *Abies* i *Picea*.

A l'abril, neixen les primeres erugues que inicien la defoliació dels arbres.

Mesures culturals: afavorir l'acció dels ocells insectívors instal·lant caixes niu.

Tractaments químics: és important vigilar el bosc per detectar ràpidament els primers focus que acostumen a afectar petites extensions i tractar-los.

Adults mascle i femella

POLLANCRE

Corc del pollancre (*Cryptorrhynchus lapathi*)

Encara es pot controlar en zones fredes. En plantacions afectades, especialment si són joves, cal tractar els troncs fins a una alçada de 2 m amb insecticides autoritzats.

Perforador del pollancre (*Paranthrene tabaniformis*)

Si les temperatures són altes, s'haurien de col·locar les trampes de feromona sexual a fi de determinar el moment precís per aplicar el primer tractament. Cal tenir en compte que, per a un bon control de les larves, cal aplicar entre 2 i 3 tractaments entre els mesos de maig i agost.

ALZINA I ROURE

Tortrix viridana

És un petit lepidòpter que afecta principalment *Q. suber* i *Q. pubescens*, però també pot atacar altres frondoses.

A mitjan abril, es desclouen els ous d'aquest lepidòpter i les erugues comencen a alimentar-se de les fulles.

Aquesta plaga compta amb diversos depredadors que, en la majoria dels casos, la controlen. En les zones on s'aprofita el fruit o el suro, en cas d'un atac greu, es pot aplicar un tractament insecticida utilitzant productes selectius per a la fauna útil.

Eruga de *T. viridana* alimentant-se

Eruga peluda del suro (*Lymantria dispar*)

Exemplars adults mascle (esquerra) i femella (dreta)

Es tracta d'un lepidòpter que en la seva fase d'eruga provoca importants defoliacions en masses forestals. A Catalunya, pot causar importants danys principalment en alzinars (*Quercus ilex*) i suredes (*Quercus suber*), tot i que el seu caràcter polípag fa que, en cas de plaga i manca de menjar, defolii també el matollar que acompanya aquestes masses, i fins i tot pot també alimentar-se d'espècies de coníferes.

Eruga de *Lymantria dispar*

Aquest insecte es troba en equilibri de manera natural als boscos, però cíclicament es constitueix en plaga. Aquesta periodicitat cíclica en la seva dinàmica poblacional ha quedat constatada a escala europea. El cicle dura uns 10 anys, en els quals durant els set primers passa de fase inofensiva a fase perjudicial i se suposen uns altres 3 anys més de persistència com a plaga. Les causes d'aquesta fluctuació tenen relació amb el comportament del complex de depredadors i paràsits associats, amb el tipus i qualitat de l'alimentació i amb altres factors ambientals existents.

Les erugues s'alimenten de gemmes i fulles tendres del brot en els primers estadis i produeixen defoliacions parcials o completes segons la intensitat de la plaga. Com a conseqüència d'aquests danys, s'origina la pèrdua de fructificació, un menor gruix suberós i llenyós format l'any de l'atac i, si les defoliacions són importants, una major dificultat a l'hora de pelar o fins i tot la impossibilitat d'aquesta pela, a més de provocar diverses perturbacions en els processos fisiològics de l'arbre.

Postes de *Lymantria dispar* al tronc

A partir de mitjan abril, comencen a descloure's els ous que els adults van posar durant l'estiu de l'any anterior. Aquesta fase d'eruga en què es produeixen les defoliacions es pot estendre fins a finals de juliol.

Atesa la impossibilitat de controlar aquesta plaga amb eficàcia amb altres mitjans, el Departament durant els anys 2019 i 2020 va aplicar tractaments aeris, ja que és inviable que aquests tractaments siguin efectuats per les persones titulars dels terrenys. Per aquest motiu, van ser considerats obligatoris i d'utilitat pública (Ordre AAM/346/2012, de 22 d'octubre).

MARGALLÓ

Eruga barrinadora de les palmeres (*Paysandisia archon*)

Es tracta d'un lepidòpter exòtic invasor que està afectant diverses espècies de palmàcies, entre les quals el margalló (*Chamaerops humilis*).

Originària de l'Amèrica del Sud (l'Uruguai i l'Argentina), es va introduir a diferents zones de la regió mediterrània on té possibilitats d'esdevenir una important plaga i causar la mortalitat dels margallons naturals, tal com ja s'ha demostrat a les illes Balears.

En fase d'eruga, comença a menjar les fulles tendres per posteriorment penetrar al tronc, on pot causar la mort quan es menja el meristem apical. Es poden apreciar els danys a les fulles (apareix una banda d'orificis a la mateixa alçada de la fulla), la corona del margalló (amb deposicions de melassa i serradures) o a la part inferior del palmell; en aquest cas, la planta s'asseca i acaba morint.

Atacs de *Paysandisia* a les fulles

Atacs de *Paysandisia* al tronc

En la seva fase adulta (visible entre finals de maig i començaments d'octubre), és una papallona diürna de mida gran, amb un marcat dimorfisme sexual (8 cm d'envergadura els mascles i entre 9-11 cm les femelles). Les ales anteriors són de color entre gris i verd oliva en l'anvers. Les ales posteriors són ataronjades amb una banda negra que conté entre 5 i 6 taques blanques.

Adult de *Paysandisia archon*

En cas de detectar atacs produïts per aquest insecte en el medi forestal, si us plau comuniquen-ho a l'adreça de correu electrònic següent: sanitatforestal.daam@gencat.cat.

Papallona del boix (*Cydalima perspectalis*)

És una espècie exòtica procedent de l'est de l'Àsia (la Xina, el Japó i les Corees). Va arribar a Catalunya l'any 2014 i a causa de la seva capacitat invasora s'està estenent amb rapidesa pel nostre territori i afectant les boixedes (*Buxus sempervirens*) tant naturals com de zones enjardinades. Hiverna en forma d'eruga fins a començaments de març, època en què les erugues comencen a alimentar-se de fulles de boix. Al nostre territori, pot desenvolupar fins a tres generacions, amb la qual cosa allarga el període d'afectació fins a mitjan novembre.

Eruga de *Cydalima perspectalis*

Forma més comuna de l'adult

Durant el mes d'abril, les erugues surten dels ous i comencen a alimentar-se de les fulles de mates de boix, les quals poden arribar a defoliar totalment. En atacs severos, fins i tot podrien alimentar-se de l'escorça. Quan no troben prou aliment, teixeixen uns fils de seda per traslladar-se a altres plantes.

Pel que fa als mètodes de control, tot i que en jardineria es poden aplicar diferents mètodes (p. ex., aplicació de productes fitosanitaris), a escala forestal el tractament resulta molt complex. El DACC i el CAR realitzen anualment una valoració del grau d'afectació d'aquesta plaga arreu de Catalunya, estableixen punts de seguiment amb trampes de feromones i duen a terme actuacions pilot, alhora que coordinen la informació i promouen la recerca aplicada.

PARCS I JARDINS

CASTANYER D'ÍNDIA

La minadora de la fulla (*Cameraria ohridella*)

Cal estar atent a la primera brotada del castanyer d'Índia (*Aesculus hippocastanum*). El primer vol d'aquest lepidòpter és quan arriba la primavera, ja que els adults emergeixen de les fulles que han caigut a la tardor. En les zones que han estat afectades, convé d'aplicar un tractament insecticida en aquesta primera generació.

BOIX

La papallona del boix (*Cydalima perspectalis*)

La papallona del boix a Catalunya es va detectar l'any 2014 a la població de Besalú. Durant els darrers anys, s'ha anat dispersant per les comarques limítrofs (la Selva, el Ripollès i Osona), i també ha arribat al sud de Catalunya i la Vall d'Aran.

L'eruga d'aquest insecte s'alimenta de les fulles durant el seu desenvolupament i provoca una defoliació extrema que danya la planta. Si aquestes defoliacions són contínues, acaben debilitant la planta fins a provocar-li la mort.

Adult de *Cydalima perspectalis*

Tractament fitosanitari: es tracta d'una espècie amb una elevada capacitat invasora; per evitar-ne la dispersió o davant d'un atac greu, caldrà aplicar un o diversos tractaments fitosanitaris amb insecticides d'espectre limitat com ara els preparats amb *Bacillus thuringensis*.

El moment més adequat per tractar la plaga és durant els primers estadis larvaris, quan la sensibilitat als tractaments és més alta. Cal evitar els productes fitosanitaris d'ample espectre que puguin afectar la fauna existent, sobretot en els boixos silvestres.

ORNAMENTALS

Halyomorpha halys (bernat marbrejat)

H. halys és una espècie exòtica procedent de l'Àsia. Aquest insecte es va detectar per primera vegada a Europa l'any 2007, concretament a Suïssa, i es va estenent per tot el continent de mica en mica. A Catalunya, es va trobar l'any 2016 a la residència universitària de la Universitat de Girona.

De moment, se situa a l'entorn urbà i àrees verdes sense causar danys aparents. El seu abast continua avançant. Durant aquests primers mesos de primavera, els adults surten d'hivernació cap a les plantes hoste, on continuaran el seu desenvolupament.

Adult d'*Halyomorpha halys*

Mesures culturals: en el cas que detecteu la presència d'aquests insectes a les vostres cases, podeu capturar-los mitjançant un aspirador i posteriorment enretirar la bossa. No allibereu els insectes a l'exterior.

Si detecteu l'insecte i voleu saber si es tracta d'*Halyomorpha halys*, podeu carregar una fotografia en el projecte Hhwanted de l'aplicació Natusfera: [natusfera.gbif.es /projects/hh-wanted](http://natusfera.gbif.es/projects/hh-wanted).

En el cas que detecteu l'insecte en els arbres del vostre carrer, podeu informar-ne el vostre ajuntament.

Oïdi o cendrosa

A l'abril, solen iniciar-se els atacs d'aquesta malaltia fúngica. Cal vigilar les plantes susceptibles com l'evònim i el roser, entre d'altres, i, quan n'apareguin les primeres taques, començar a controlar l'atac amb un tractament amb productes fungicides.

PALMERA

Eruga barrinadora (*Paysandisia archon*)

L'eruga barrinadora afecta principalment *Trachycarpus fortunei*, però també s'han detectat a exemplars de *Chamaerops humilis* (ornamentals) i en alguns casos de *Phoenix canariensis* i *Phoenix dactylifera*.

És per això que, tot i tractar-se d'una plaga menys agressiva que la del morrut (*Rhynchophorus ferrugineus*), cal aplicar tractaments preventius a les zones afectades. En zones no afectades, cal mantenir la vigilància sobre la possible presència.

Mesures culturals: en el cas que les palmeres estiguin molt afectades i no es puguin recuperar, cal tallar-les i destruir-les mitjançant el mètode de trituració. En zones no afectades, cal mantenir la vigilància davant la possible presència d'aquesta plaga.

Tractament fitosanitari: en les zones afectades, cal efectuar tractaments preventius amb productes adients.

Morrut de les palmeres (*Rhynchophorus ferrugineus*)

El mes d'abril, comença a arribar el bon temps i s'inicia el vol de la plaga amb la colonització de noves palmeres.

Mesures culturals: a partir del mes d'abril, s'inicia el vol del morrut i fins al mes de novembre hi haurà activitat de la plaga. Durant aquest període, convé no fer treballs de poda. Les ferides de la poda poden ser un atractiu de la plaga. Cal continuar observant si hi ha símptomes sospitosos.

Les palmeres afectades per la plaga que han mort i les que es consideri que no es poden salvar, i les restes afectades procedents de sanejaments, es recomana destruir-les i dur-les als punts establerts per gestionar-les adequadament.

Tractament fitosanitari: en zones afectades, es recomana aplicar tractaments preventius amb productes fitosanitaris segons es tracti de palmeres afectades o que hi són properes.

PRODUCTES FITOSANITARIS. AUTORITZACIONS EXCEPCIONALS

Per tal de comprovar si un producte fitosanitari està autoritzat per a un cultiu determinat, cal fer la consulta al web del [Registro de Productos Fitosanitarios, del Ministerio de Agricultura Pesca y Alimentación](http://www.ruralcat.net/web/guest/avisos.fitosanitaris).

Podeu trobar informació més concreta a les diferents estacions d'avisos:
<http://www.ruralcat.net/web/guest/avisos.fitosanitaris>

Servei de Sanitat Vegetal:

- Laboratori d'Agricultura i Sanitat Vegetal: 973 305 477
- Serveis Centrals: ssv.dar@gencat.cat
- Serveis Territorials a Barcelona: ssv.b.daam@gencat.cat
- Serveis Territorials a Girona: ssv.g.daam@gencat.cat
- Serveis Territorials a Lleida: ssv.ll.daam@gencat.cat
- Serveis Territorials a Tarragona: ssv.t.daam@gencat.cat
- Serveis Territorials a les Terres de l'Ebre: ssv.te.daam@gencat.cat

Servei de Gestió Forestal: sanitatforestal.daam@gencat.cat

PER A MÉS INFORMACIÓ: <http://agricultura.gencat.cat/sanitatvegetal>